VÕRU VALLA Teataja

Nr 6 (136) August 2018

Suured investeeringud

Võru vallal on hetkel käsil mitmeid mahukaid projekte. Äsja sai asfaltkatte alla Meegomäe aiandite kergliiklustee. Veidi vähem kui kilomeetrise valgustatud kergteelõigu ehitus on lõppjärgus Lasva külas. Töid teostatakse Võru valla ja Maanteeameti koostöös. Ehituse kogumaksumus on kuni 185 952 eurot (sh ettenägematud tööd kuni 16 905 eurot). Võru vald panustab kergtee ehitusse 30 000 eurot ning valgustusse ligikaudu 25 000 eurot. Tööd valmivad sügisel 2018.

Suuremad investeeringud on suunatud Osula külla ning selle lähistele. Raiste tee ja Varese bussipeatuse vahelisel alal ehitatakse kergteid ning rekonstrueeritakse riigimaanteed kogumaksumusega kuni 3 682 419 eurot (sh ettenägematud tööd kuni 175 353 eurot). Projekti tulemusel luuakse turvalisem liiklemiskeskkond nii kohalike elanike kui piirkonda läbivate inimeste jaoks.

Ehkki tavaliikleja jaoks on tegemist ühtse Osula küla läbiva teedevõrgustikuga, toimub selle rahastamine lõikude põhiselt:
1. Kergtee ehitust Raiste tee bussipeatusest kuni Osula küla piirini (riigitee nr 25150, kilomeetrid 7,359–8,925) rahastab Võru vald 50% ja Maanteeamet 50% ulatuses.
2. Osula küla sisest lõiku (riigitee nr 25150, kilomeetrid 8,925–9,125) ja Osula keskusest Osula Põhikoolini kulgevat lõiku (riigitee nr 23140, km 30,000–30,650) rahastab Maanteeamet.
3. Kergtee ehitust Osula külast Varese bussipeatuseni (riigitee 25150, kilomeetrid 9,125–10,450) rahastab EAS piirkondade konkurentsivõime tugevdamise toetusest, milles valla omaosalus on 15%. Eelnimetatud tööde lõpp on planeeritud 2019. aasta I kvartalisse.

Lisaks ulatuslikele kergteede ehitustele teostatakse projekti "Osula küla vee- ja kanalisatsioonirajatiste rekonstrueerimine" kogumaksumusega 1 109 450 eurot. Projekti teostab AS Võru Vesi ja rahastab SA Keskkonnainvesteeringute Keskus Keskkonnaprogrammist, valla omaosalus on 246 017 eurot (22%). Tööde planeeritav lõpp on 2019. aasta II kvartal.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist

Osula küla läbiv tee. Droonifoto: Risto Parker

MAANTEEAMET

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

VÕRU VALD

Väimela kanalast: ainult faktid

Väimela Bistroos 30. juulil 2018 toimunud keskkonnamõjude strateegilise hindamise (KSH) avalikul arutelul väljaöeldud ning meedias kajastatud artiklid on kujundanud lugejatele väärkuvandi seoses Väimelas Pärna tee 7 ja 9 algatatud detailplaneeringuga (DP). Kirjutatud artiklites esineb nii faktivigu kui ka väärarusaamist DP menetluskorrast ning otsustuspädevusest. Arvestades eeltoodut pean siinkohal vajalikuks selgitada vallakodanikele Väimelas Pärna tee 7 ja 9 maaüksustel algatatud DPga seonduvat.

Väimela Pärna tee 7 ja 9 DP on algatatud Võru vallavolikogu poolt 08.03.2017. Toonase volikogu otsus oli DP algatada. Võru Vallavalitsuse (VV) ülesandeks on algatatud DP koostamise korraldamine, sh lähteseisukoha väljastamine. Kirjalikult küsiti DP eskiislahendusele ja KSH väljatöötamise kavatsusele ettepanekuid vähemalt üheksalt ettevõttelt/asutuselt (sh Keskkonnaamet, endine Maavalitsus) ning seitsmelt isikult, kelle majapidamised asuvad DP alade läheduses. Ettepanekutega arvestamiseks täiendati varasemalt väljastatud lähteseisukohti. Seega on kõikide piirinaabritega VV poolt ühendust võetud ja ettepanekutega arvestatud. Täiendavalt on lähedal paiknevate talude ning ettevõtete/asutustega ühendust võtnud ja asjaolusid selgitanud nii Lõuna-Eesti Talumuna OÜ (arendaja) kui ka DP koostaja Kobras AS (Kobras). Eesmärgiks on arvestada isikute soovide ja ettepanekutega. Kuna DP peab sisaldama ka KSH-d, siis on Kobras uuringute teostamiseks kaasanud vastavat pädevust omavaid erapooletuid ettevõtteid. Millist meetodit KSH-l kasutatakse, sõltub kanade arvust - kas loodavasse farmi tuleb rohkem või vähem kui 60 000 kana. Arendaja kavatsus toona oli püstitada kodulinnufarm, kus saab kasvatada rohkem kui 60 000 kana. Seega sisaldab volikogu otsus sõnastust, mis kohustab KSH-l kasutama meetodit rohkem kui 60 000 kana. Tegelik kanade arv, mille kohta arendaja soovib KSH teostamist, on märgitud VV-le esitatavasse KSH eelnõusse. On arusaadav, et DP algatamise otsustamise hetkel ei olnud KSH eelnõu valmis ning seega ei olnud teada ka kanade tegelik arv. VV-le esitatud KSH eelnõus on kanade arvuks märgitud 360 000. Väide, et „*kanade arvu kohta valetati*", ei vasta tõele. Kanade tegelik arv selgus KSH eelnõus, mis esitati Kobrase poolt VV-le 11.06.18. KSH suunati avalikule väljapanekule päev hiljem. VV kohustus on KSH ja DP eelnõude avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust avalikkust teavitada. Teade DP ja KSH avalikustamise kohta avaldati Võrumaa Teataja ja Võru valla kodulehel 12.06.18. Seega on VV seadusest tuleneva teavituskohustuse täitnud. Avalik väljapanek kestis 28. juunist kuni 27. juulini.

Meedias on avaldatud väited, et „*hiidkanalast teadsid üksikud vallaametnikud ja veel mõned asjasse pühendatud isikud*" või on nimetatud kanala ehitust „*salajaseks plaaniks*". Olles töötanud endises ja praeguses VV-s kokku kuus aastat, ei ole minu teada valla ega volikogu liikmete vahel ametialaseid saladusi – kogu teadaolev info on esimesel võimalusel edastatud volikogu või vallavalitsuse liikmetele. Kogu informatsioon teemaks oleva DP kohta on olnud Võru valla kodulehel kättesaadav, menetlustoimingud on tehtud kehtivat õiguskorda järgides. Esitatud andmeid kanade tegeliku arvu kohta saab VV käsitleda alles siis, kui need on esitatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ja on antud DP menetluse raames kasutatavad. Kuulujuttudega VV ei tegele. Võru Vallavolikogu ning VV ausast ja asja rahumeelselt arutavast koostööst vallarahva huvides räägivad varasemad teod. Ausat, läbipaistvat, ratsionaalset, vallakodanike huve kaitsvat asjaajamist tõendavad elanikkonna rahulolu ja nende tagasivalimine nii eelneva pikaajaliselt ametis olnud vallavanema, ametnike kui ka volikogu esimehe näol.

Pädevusest: kes ja mida otsustab?

Väimela DP algataja on volikogu. DP vastuvõtmise (sh KSH) ning kehtestamise otsustab Võru valla volikogu. VV ei otsusta, kas DP võetakse vastu ja kehtestatakse või mitte. VV ülesandeks on DP koostamise korraldamine ning seadusega sätestatud DP-le ja KSH-le rakendatavate menetlusreeglite järgimine. Samuti kogume võimalikult palju tõendeid ning kaasame kogukonda eesmärgiga leida mõlemaid pooli rahuldav

>>

lk 2–3 *volikogu ja vallavalitsuse teated* **lk 4–5** *suur reisiblogi* **lk 6–7** *varia* **lk 8** *vana pilt jutustab loo veesuusatamisest Kirikumäel*

<<

tulem. Olgu siinkohal vahele öeldud, et ka arendajal on omad õigused, mitte ainult kohustused. Hetkel kogutud andmed, kooskõlastused, arvamused ja uuringud on alusmaterjaliks DP koostamiseks ning volikogule otsustamiseks, kas DP võetakse vastu või mitte. Kehtestamiseni, mis annab arendajale õiguse hakata kanalat rajama, jõutakse pärast ametkondade kooskõlastusi, avalikku väljapanekut ja arutelu. Väimela DP on hetkel staadiumis, kus arutatakse võimalikke keskkonnamõjusid – DP enda avaliku aruteluni pole veel jõutudki. Tõenäoliselt peetakse veel avalikke arutelusid KSH koostamise käigus, et kaasata veelkord kogukonda, kuulata veel nende argumenteeritud ja seadusele tuginevaid ettepanekuid, kuulata arendaja lahendusi. Ükski kuulujutt kohesest ehitustegevusest ei vasta meile teadaolevatel andmetel tõele. Seega tahan öelda, et 30. juulil 2018 toimunud arutelul olime selles staadiumis, kus soovisime teada kogukonna arvamust – seda said ka kõik kohalolijad teha. Etteheited VV-le, et miks pole elanikkonda ehitatavast kanalast varem teavitatud, ei ole asjakohased. Enne kui DP sh KSH eelnõu pole valmis, ei tea ka VV millestki konkreetsest rääkida. Enne KSH avaliku arutelu pole keegi VV poole pöördunud oma seisukohtadega. Kui kogukond pole oma arvamust VV-le esitanud, siis ei saa ka VV oma menetluslikku seisukohta kujundada.

Olgu veel lisatud, et VV ehk DP koostamise korraldaja ei saa midagi arvata ega oletada – tehtavad kaalutlusotsused peavad tuginema seaduses sätestatule.

VV osalus KSH avalikul arutelul oli mitmekülgne. Koosolekust võtsid osa volikogu esimees, kaks volikogu liiget, vallavanem, abivallavanem, planeeringuspetsialist. Kõik nimetatud ametnikud viibisid koosolekul algusest lõpuni. Väide, et vallavanem lahkus poolel koosolekul või lahkus „mõne aja pärast“ ei vasta tõele. Vallavanem seisis välisukse juures (välja arvatud maksimaalselt viis minutit, mis kulus poest vee ostmisele), kuulas koosolekul toimunut ja lahkus koosoleku lõpus koos teistega. On heidetud ette ka seda, miks vallavanem midagi ei öelnud. Emotsionaalsest küsimustejadast kohati närviliseks muutunud õhustikku arvesse võttes oleks siinkohal vallavanema sõnad valanud „õli tulle“. Pooldan argumenteeritud, konstruktiivset, tulemustele suunatud rahulikku arutelu.

Tänan kõiki avalikust arutelust osavõtjaid. Teie tehtud ettepanekud on Kobrasele oluliseks lähtekohaks DP koostamisel. Püüame arendajalt saada selged ja põhjendatud vastused Teie küsimustele, need on meile tähtsad. Tänan ka neid, kes koosolekul küll ei viibinud, kuid on abiks parima lahenduse leidmisel. VV teeb kõik endast oleneva, et ühegi vallakodaniku ettepanek ei jääks tähelepanuta, järgitakse menetlusreegleid ning loodab ümbritsev elukeskkond ei hakkaks meie igapäevaelu häirima.

KALMER PUUSEPP
vallavanem

Kortermajale toetuse andmise kord

Toetuse eesmärk on Võru valla korteriühistutele õuealade korrastamise võimaluste loomine ja edendamine ning sellega elukeskkonna parandamine ja atraktiivsemaks muutmine.

Toetatavad on alljärgnevad tegevused:

1. *parkla ehitamine või laiendamine*;
2. *jäätmemajade rajamine (eelistatud mitme korteriühistu koostöö)*;
3. *kõrghaljastuse ja/või haljasalade rajamine/parendamine*;
4. *mängu- ja/või spordiväljakute-, atraktsioonide rajamine/parendamine (eelistatud mitme korteriühistu koostöö)*;
5. *rattahoidlate, pesukuivatuskohtade jms rajamine ja/või parendamine.*

Toetuse taotlejaks võib olla Võru vallas asuv 4 või enama korteriomandiga korteriühistu või kaks või enam korteriühistut, kus kokku on kümme või enam korteriomandit.

Toetuse saamiseks peab vallavalitsusele esitama vormikohase taotluse ja järgmised lisadokumendid:

1. *tegevuste illustratiivsed vaated koos selgitusega*;
2. *korteriühistu üldkoosoleku protokolli koopia, mis sisaldab otsust planeeritud tööde teostamiseks*;
3. *vähemalt kahelt ettevõtjalt võetud hinnapakkumus või täpne kalkulatsioon teostatavate tööde maksumusega*;
4. *maaomaniku nõusolek kui soovitakse ehitada ehitis/rajatis võõrale maale.*

Toetuse suurus toetatavateks tegevusteks on kuni 50% kogumaksumusest. Toetuse ülemmääraks on 1500 eurot. Kui taotlejaks on mitu korteriühistut ühiselt, siis on toetuse ülemmääraks 1500 eurot iga korteriühistu kohta.

Taotlusvormi leiate Võru valla kodulehelt avalduste blankettide juurest. Info: Kertu Künnapuu (kertu@voruvald.ee, 782 1371, 524 5631).

KERTU KÜNNAPUU
Võru Vallavalitsuse
arendusspetsialist

VÕRU VALD

Huvitegevuse toetustest

Võru vald soovib luua erinevaid võimalusi noore isiksuse igakülgseks arenguks ja toetada noore kujunemist hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks. Oluline on pakkuda noortele mitmekesisemaid osalusvõimalusi noorsootöö, kultuuri, spordi, muusika, kunsti, loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkondades. Üld- ja kutsehariduskooli õppetegevusest vabal ajal huvitegevuse ja huvihariduse kättesaadavuse parandamiseks ning osalemise suurendamiseks on võimalus taotleda toetust neil lastel, kelle elukohaks rahvastikuregistri andmetel on Võru vald. Õppekoha maksumuse toetust saab taotleda huvitegevuse pakkuja.

Võru Vallavolikogu võttis 09.05.2018 vastu määruse nr 30 „Huvitegevuse ja huvihariduse toetuse määramise ja maksmise kord“ (edaspidi Kord), mis reguleerib Võru valla eelarvest huvitegevuse ja huvihariduse toetuse taotlemist, menetlemist, finantseerimist ja aruandlust.

Võru valla huvitegevuse ja huvihariduse toetuste liigid on: õppemaksu (osalustasu) toetus, laagris ja võistlustel (turniir ja konkurss) osalemise toetus, transporditoetus ning õppekoha maksumuse toetus. Õppemaksu (osalustasu) toetust saab taotleda lapsevanem või hooldaja ja toetuse taotlust saab esitada üks kord aastas 1. oktoobriks. Toetuse määraks on kuni 30 eurot õppuri kohta ühes kalendrikuus.

Laagris ja võistlustel osalemise toetust saab taotleda üks kord aastas laagritest ja võistlustest (turniiridest, konkurssidest) osavõtuks. Laager või võistlus peab olema seotud huvikooli või -ringiga, mille tegevuses õppur osaleb. Toetus määratakse heade ja väga heade tulemuste eest huvihariduses või huvitegevuses. Toetust saab taotleda lapsevanem või hooldaja. Ühe õppuri kohta eraldatakse toetust laagris või võistlusel osalemiseks kuni 250 eurot aastas.

Transporditoetust määratakse vähekindlustatud perele huvitegevuses ja huvihariduses osalemise toetamiseks. Toetust saab taotleda lapsevanem või hooldaja. Transporditoetuse suuruse arvutamise aluseks on sõidupäevik läbitud kilometraaži kohta, mille alusel makstakse transpordi toetust arvestuslikult 0,1 eurot/km, kuid mitte rohkem kui 200 km ühes kalendrikuus. Ühistranspordi kulud hüvitatakse täies ulatuses esitatud sõidupiletite alusel. Transporditoetust saab taotleda kord kvartalis. Taotlus koos transpordikulu tõendavate dokumentidega tuleb esitada Võru Vallavalitsusele 5. novembriks septembrist novembrini kantud transpordikulude eest, 5. märtsiks detsembrist veebruarini kantud transpordikulude eest ja 5. juuniks märtsist maini kantud transpordikulude eest.

Õppekoha maksumuse toetust saab taotleda huvitegevuse pakkuja. Toetust saab taotleda üks kord aastas, esitades sellekohase taotluse 1. oktoobriks. Huvikoolis õppimise arvlemise aluseks on õppeaastaks kinnitatud õppurite nimekiri, tunniplaan, õppekava ning majandusaastaks kinnitatud õppekoha arvestuslik maksumus. Huvikooli õppekohamaksumus tasutakse huvikoolidele täies ulatuses üks kord kuus sellekohase arve alusel juhul, kui ei ole kokku lepitud teisiti. Mittetulundusühingutes ja klubides õppiva õpilase õppekoha maksumuseks arvestatakse ühe õppuri kohta 180 eurot aastas ning lasteaedades tegutsevate mittetulundusühingute ja klubide poolt pakutavas tegevuses osaleva lapse õppekoha maksumuseks arvestatakse ühe lapse kohta 90 eurot aastas.

Õppekoha maksumuse toetuse, õppemaksu toetuse ning laagris ja võistlustel osalemise toetuse taotlusi menetleb vallavalitsuse noorsootööspetsialist ning transpordi toetuse taotlusi menetleb vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja. Erandjuhud, mis ei ole korras reguleeritud, lahendab vallavalitsus.

Võru Vallavalitsusele laekunud toetuse taotlused vaadatakse läbi 20 tööpäeva jooksul ja kontrollitakse esitatud dokumentide vastavust korras sätestatud tingimustele. Kord, taotluse vorm ning aruandluse vorm on kättesaadavad Võru valla veebilehelt www.voruvald.ee

PIRET OTSATALU
abivallavanem

Erakorraline istung

Kolmapäeval, 11. juulil toimus Võru Vallavolikogu erakorraline istung, kus arutati Euroopa Regionaalarengu Fondi meetme „Investeeringute toetamine esmatasandi tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed esmatasandi teenused“ projektis „Võru esmatasandi tervisekeskus“ osalemist ja projekti omaosaluse rahastamist.

Projekti tulemusena valmib Võru linna (bussijaama lähistele) esmatasandi tervisekeskus, mis parandab arstiabi kättesaadavust ja kvaliteeti ning mõjub tervikuna positiivselt kogu maakonna arengule. Projekti eestvedaja on Võru Linnavalitsus. Lisaks Võru vallale ja Võru linnale osaleb tervisekeskuse rajamise projektis Rõuge vald. Võru Vallavolikogu otsustas osaleda projekti „Võru esmatasandi tervisekeskus“ abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude rahastamisel proportsionaalselt Võru linna perearstide nimistus olevate Võru valla elanike arvule summas kuni 350 000 eurot.

HELLE KAUTS
Võru Vallavalitsuse
sekretär

Küsimused ja vastused. Foto: Karl Kuningas

TEADE

Võru valla 2019. aasta eelarvest on võimalik seltsitegevuse ja kohaliku omaalgatuse toetamise korra kohaselt taotleda toetust kultuuri-, spordi-ja noorsootöö ning seltsitegevuse ja kohaliku omaalgatuse tegevusteks. Taotluste esitamise tähtaeg on **1. september kuni 1. oktoober 2018**. Taotlused esitada Võru Vallavalitsusele allkirjastatult e-posti aadressile *vald@voruvald.ee* või tuua vallamajja aadressil Võrumõisa tee 4a, Võru. Seltsitegevuse ja kohaliku omaalgatuse toetamise kord ning taotluste vormid on kättesaadavad Võru valla veebilehel *www.voruvald.ee*. Täiendavat informatsiooni taotluste kohta saab küsida e-posti teel *maarika.rosenberg@voruvald.ee* või telefonil 516 5751.

Õpilastranspordist

Haridusseadusest tulenevalt on vallavalitsusel kohustus korraldada põhikooli õpilastele, kelle elukoht on rahvastikuregistri andmetel Võru vald, sõit üks kord päevas kooli ja tagasi koju. Võru vald korraldab valla üldhariduskoolides õppivatele õpilastele tasuta transpordi kooli ja tagasi õppeperioodil õpilasliinidel või ühistranspordiliinidel. Sotsiaalministri 27. märtsi 2001 määruse «Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele» § 7 lõikes 1 on sätestatud, et õpilase jalgsikäimise koolitee ei tohi olla pikem kui 3 km ning õpilased ei tohiks bussis viibida kauem kui 50 minutit. Neid asjaolusid arvestades koostab vallavalitsus koos koolidega õpilasliinide marsruudid ning tagab, et liine teenindavate vedajatega sõlmitakse veolepingud. Õpilasliinide sõiduplaanid avalikustatakse Võru valla kodulehel, koolide veebilehtedel ning kooliaasta alguses ka valla ajalehes.

Ühistransporti kasutavatele õpilastele kehtib sõidusoodustus, mida tõendatakse sooduskaardi alusel. Praegu on selleks ühiskaart, mille Võru Vallavalitsus tellib ühistranspordi vedajalt ja edastab need valla üldhariduskoolidele. Üldhariduskoolid jaotavad sooduskaardid nimekirja alusel õplastele, kes kasutavad koolis käimiseks linna- või maaliinide busse ehk ühistransporti. Lapsevanemad või eestkostjad, kelle laps õpib mõne teise omavalitsuse põhikoolis, pöörduvad sooduskaardi saamiseks Võru Vallavalitsusse, täites avalduse. Sooduskaardi kaotamisel või purunemisel on lapsevanemal või eestkostjal võimalik osta korduskaart näiteks bussijuhi käest või mõnest müügipunktist.

Valla üldhariduskoolide õpilastel ja põhikoolide õpilastel, kes õpivad teiste omavalitsuste munitsipaalpõhikoolides ning kellel ei ole võimalik sõita õpilasliinidel või sooduskaardiga ühistranspordiliinidel, hüvitatakse õppeperioodil sõit kooli ja tagasi bussipiletite alusel. Munitsipaalgümnaasiumi õpilastele, kes õpivad väljaspool Võru valda, hüvitatakse õppeperioodil bussipiletite alusel neli korda kuus sõit kooli ja tagasi. Bussipiletite hüvitamiseks esitab lapsevanem või õpilase esindaja vallavalitsusele taotluse ning vallavalitsus hüvitab sõidupiletite kulud taotlejale. Juhul kui õpilas- või ühistranspordiliine ei ole võimalik kooli jõudmiseks kasutada, esitab lapsevanem või õpilase esindaja vallavalitsusele avalduse, põhjendades isikliku sõiduauto kasutamise vajadust põhikooli õpilase transportimiseks õppeperioodi jooksul kooli ja tagasi. Hüvitis makstakse taotlejale pärast aruande esitamist. Hüvitise arvestuse aluseks on õppepäevade arv kalendrikuus, õpilase elukoha kaugus koolist ning Võru Vallavalitsuse poolt kehtestatud transpordi arvestuslik kulu. **Turvalist kooliteed kõigile!**

SIIRI KONKSI
Võru Vallavalitsuse haridus– ja kultuuriosakonna juhataja

Vastseliina hooldekodu uues kohas

Reedel, 27. juulil väljastas Võru Vallavalitsus OÜ Vastseliina Hooldekodule hoone kasutusloa. 1. augusti seisuga olid kõik kliendid uude majja juba sisse kolitud. Sellest järgmisel päeval käisime vallavanem Kalmer Puusepa ja vallasekretär Inga Leelanssiga hooldekodu külastamas. Vastseliina Hooldekodu juhtataja Terje Otsatalu ja juhiabi Jaanika Pavlova võtsid meid vastu positiivsete emotsioonidega. Kolimispäeval olid neile appi tulnud mitmed kohalikud inimesed ning isegi klientide enda omaksed. Majas ringi käies tundusid eakad inimesed rahulolevad. Nad mainisid, et ehkki on vaja kohaneda, tundub uues kohas rohkem õhku olevat ning ka vee maitse puhtam.

Abivalmis vallavanem.

Rahulolev härra. Fotod: Lisanna Elm

Hooldekodul on kõik strateegilised igapäevatoimetused paigas: toiduvalmistamine, õendushooldus, füsioteraapia võimalus, klientide ravimitega varustamine, koristamine ja pesupesemine. Mitmed ruumid vajavad veel sisustamist. Kõigile kolmele korrusele rajatakse lisaks elutubadele köögi- ja televiisorinurgaga varustatud suured puhkeruumid. Kolmandal korrusel on loovtegevusteks olemas ka suur saal.

Terje Otsatalu mainis, et avaldusi on hetkel laual ligi 80 ning need menetletakse lähema kuu aja jooksul. Hooldekodul on võimekus selline suurusjärk inimesi ka vastu võtta. Kui eelmises kohas anti tööd 12 inimesele, on hetkel juurde lisandunud juba neli töökohta. Tulevikuprognoosi kohaselt antakse peagi tööd 30 inimesele.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist

Vallas tegutseb ettevõtlike eakate seltsing

Võru vallas moodustati eakate seltsing, mis korraldab ja koordineerib eakate tegevust. Seltsingu liikmed on pärit Võru valla erinevatest piirkondadest. Kodanikul on võimalus pöörduda oma piirkonna kahe esindaja poole, kelle nimed ja kontaktid leiab kõrvalolevast tabelist. Esindajad toovad Teie mured ja rõõmud vallavalitsusse. Seltsingu tegevust aitavad koordineerida Võru Vallavalituse haridus– ja kultuuriosakonna juhataja Siiri Konksi ning kultuurispetsialist Maarika Rosenberg.

Käesolevaks hooajaks planeeritud tegevused

2018. aastaks on planeeritud juba mitmeid üritusi. Igale üritusele saab registreeruda oma piirkonna esindaja või Maarika Rosenbergi juures kas e-posti teel maarika.rosenberg@voruvald.ee või kontakteerudes telefonil 516 5751. Palume oma osalemissoovist kindlasti ette teatada! Registreerumine annab aluse õppepäevade transpordi organiseerimiseks ja toitlustamise korraldamiseks.

- **25. augustil** toimub väljasõit Lüübnitsa kala- ja sibulalaadale. Väljasõit Parksepast kl 8.45, vallamaja juurest kl 9. Laat algab kell 10 ja kohapeal ollakse umbes kolm tundi. Sõiduraha orienteeruvalt 3 eurot. Registreerumine 21. augustini.

- **6. septembril** võetakse ette tutvumisreis Vastseliina piirkonda. Külastatakse Vastseliina linnust; Kolotsi talu; Kündjas Helgi Kuusiku rooside ja ravimtaimede aeda; metsavendade matmispaika; Vastseliina päästekomandot; samuti kohtutakse Vastseliina käsitööühingu liikmetega. Reisi omaosalus on 2 eurot. Registreerumine 27. augustini.

Piirkond	Esindaja nimi	Telefon ja e-posti aadress
endine Võru vald	Helgi Noormets	5615 6234
endine Võru vald	Maie Pikker	5399 5419 maie@voruvald.ee
Tsolgo (endine Lasva vald)	Vaike Rätsepp	5621 3180 vaike@lasva.ee
endine Lasva vald	Marianne Hermann	5341 6254 marianne@lasva.ee
endine Orava vald	Sirje Pungits	5342 5182 sirje.pungits@gmail.com
endine Orava vald	Aino Suurmann	513 8379 suurmannaino@gmail.com
endine Vastseliina vald	Riina Adason	5376 5207 riina.adason@gmial.com
endine Vastseliina vald	Laine Reili	5650 3670
endine Sõmerpalu vald	Maia Müürsepp	5197 1490 maia.myyr@gmail.com
endine Sõmerpalu vald	Ain Vaher	5343 3550 ainvaher1@gmail.com

- **9. septembril** on huvilised oodatud vanavanemate päeva tähistamisele Kandle kontserdisaalis kell 13.00. Vanavanemate päeva korraldab Võru Pensionäride päevakeskus.

- **1. oktoobril** tähistatakse Võru kultuurimajas Kannel eakate päeva, kuhu on samuti oodatud huvilised Võru vallast. Registreerumine 20. septembrini.

- **8. oktoobril** toimub eakate päeva kultuurireis giid Siiri Toomiku juhendamisel Peipsi äärde. Registreerumine 20. septembrini.

- **8. novembril** oodatakse eakaid tutvuma Orava kandiga. Registreerumine 2. novembrini.

SIIRI KONKSI
Võru Vallavalitsuse haridus– ja kultuuriosakonna juhataja

Keskkonnaprogramm

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) avas siseriikliku keskkonnaprogrammi 2018. aasta II taotlusvooru 6. augustil 2018. Taotlusi saab esitada kuni **17. septembrini 2018**. Taotlusvoorust saab toetust taotleda kaheksas valdkonnas (atmosfääriõhu kaitse, kalandus, keskkonnateadlikkus, looduskaitse, merekeskkond, metsandus, ringmajandus ja veemajandus) kindlatele tegevustele. Täpsemalt leiab infot KIKi kodulehelt www.kik.ee.

„Kuigi toetust saab taotleda valitud tegevustele, loodame, et praegusel suvisel ajal jõuab taotlusvooru info võimalikult paljude huvigruppideni ning nad tulevad keskkonnaprojektidele toetust taotlema,“ sõnab KIKi toetuste üksuse juht Koit Kaskel, jätkates, et taotlema on oodatud näiteks nii kohalikud omavalitsused, mittetulundus- ja äriühingud, sihtasutused, vee-ettevõtjad, ülikoolid ja keskkonnakaitsega tegelevad asutused.

Kogu taotlusvooru eelarve on 10,8 miljonit eurot. Vooru eelarvest 6,5 miljonit suunatakse veemajanduse programmi ja üks miljon eurot ringmajandusse. Merekeskkonna projektid saavad 800 tuhat eurot, metsandusse läheb 600 tuhat eurot, atmosfääriõhu kaitsesse 550 tuhat eurot ja looduskaitsesse 500 tuhat eurot. Keskkonnateadlikkusele on mõeldud 450 tuhat eurot ja kalandusele 400 tuhat eurot. Projektide esitamine toimub andmesüsteemi KIKAS kaudu. Rahastusotsuse saanud projektid selguvad käesoleva aasta detsembris.

KATI RAUDSAAR
KIKi kommunikatsioonispetsialist

Ettevõtlustoetus

MTÜ Võrumaa Partnerluskogu projektitoetuste taotlusvoor ettevõtluse meetmetele on avatud 10.-17. september 2018.

Toetust saab taotleda alameetmetest:

- *Alameede 2.1 Ettevõtluskeskkonna arendamine*
- *Alameede 2.2 Väiketootmisettevõtete arendamine*

Taotlusi saavad esitada Antsla-, Rõuge- ja Võru valla territooriumil vähemalt 1 aasta tegutsenud mikro- ja väikeettevõtjad, füüsilisest isikust ettevõtjad, kohalikud omavalitsused, mittetulundusühingud ja sihtasutused v.a. Orava ja Misso piirkond.

Taotlused tuleb esitada PRIA e-teenuse keskkonna kaudu hiljemalt väljakuulutatud taotlusvooru viimase päeva kella 16:00-ks.

Projektitaotluste hindamise tähtaeg Võrumaa Partnerluskogus on hiljemalt 10. detsember 2018. Täpsem info Võrumaa Partnerluskogu kodulehel www.voruleader.ee.

ÜLLE URBANIK
MTÜ Võrumaa Partnerluskogu projektijuht

LEADER EESTI

VõrumaaPartnerluskogu

LEADER

SUUR REISIBLOGI:
Meie noorsportlased suure lombi taga

Alustasime sõitu Tulsa laagrisse. Fotod: Erakogudest

Parksepa Spordiklubi korvpalli-poiste Ameerika Ühendriikide treeninglaagri idee idanemisprotsess sai alguse pärast esimest Athletes In Action'i (AIA) laagrit Parksepas kolm aastat tagasi. Endine Parksepa SK kasvandik Hindrek Taavet Taimla kutsus tookord Lõuna-Eestisse Roscoe Migliore'i, Tulsa Korvpalli Akadeemia peatreeneri. AIA laagrite eesmärk on arendada sportlasi tervikuna – füüsilise poole kõrval on olulised ka hing ja vaim. Viimased kaks jäävad spordis tihti tagaplaanile, ent on siiski väga olulised. Tollasest kohtumisest Roscoe'ga jäi kõlama hüüdlause: ***„Mängige südamega ja pühendunult, unistage suurelt ning pingutage oma unistuste suunas!"***

Unistusest teostuseni

Olles keelt ja pallimängu õppinud, olime valmis vastama Roscoe kutsele minna korvpalli sünnimaale end arendama. Selle väljakutse nimel pidid pingutama nii poisid, treenerid Kalev Palo ja Tanel Paju, lapsevanemad kui ka sponsorid.

Planeeritud treeniglaagrist, mis toimus ajavahemikus 5.-21. juuni, kujunes reis, kus lisaks tõsistele treeningutele pandi meid mõtlema ning tegutsema uues valguses läbi erinevate motivatsioonikõnede ning ühistegevuste. Kohtusime väga erineva tasemega korvpalluritega – algajatest kuni endiste NBA mängijateni välja. Lisaväärtust pakkus kohalike perekondade valmisolek meid võõrustada, teenida, meiega aega veeta, oma kultuuri ja väärtusi tutvustada. Sellest kujunes meie elusid muutev reis. Usun, et emotsioonikillukesi annavad edasi ka pildid.

Siinkohal tahaksime öelda suur tänu Hindrek Taavetile, kes pani kõik oma tutvused tööle, et meil oleks põnev, hea ja turvaline. Tänu Taaveti ja Taneli julgusele võtta vastu väljakutse sõita väikebussiga 3500 kilomeetrit, läbisime Ameerika kolm osariiki, nägime mitmekülgset loodust, ilu ja jahmatamapanevaid hetki liikluses. Kolm kanget: Kalev, Tanel ja Taavet tegid tööd oma unistuste täitumise nimel poistesse investeerides ja neisse uskudes. Sellel investeeringul on kindlasti head viljad – loodetavasti kuuleme nendest poistest tulevikus palju. Täname kõiki sponsoreid, kes aitasid meie unistusel täituda: Võru Vallavalitsus, Parksepa KK, Nordica, Hansa Bussiliinid AS, OÜ Kristobal, Eesti Kultuurkapital, Arke Lihatööstus AS, Art Link Baltic OÜ, Rauameister AS, Valga Puu OÜ, Trendwood OÜ, Warmeston OÜ, Kagu Elekter OÜ, Ehistusmeister OÜ, Flamelle OÜ, OÜ Stigmar, Palmeks OÜ, Carrestoration OÜ, Sunauto OÜ, Võru Betoon OÜ, Reeder Keeltekool, Kaido Parv, Grete Lepa.

ELE PAJU
Parksepa SK fänn ja reisi sekretär

Hindrek-Taavet, Kalev ja Tanel koos kohalike treeneritega, kes investeerisid palju aega poiste juhendamisse.

Personaaltreeningu tund, kus poisid said üks-ühele juhendamist.

Kuulus Oral Roberts University. Saime kohalike korvpallurite trenni jälgida. Antud saal mahutab 11 000 pealtvaatajat!

Elasime peredes. Saime sõpradeks!

Ameerika traditsioonide kohaselt käiakse perega pühapäeviti kirikus. Meie poisid külastamas Asbury metodisti kirikut.

Millennium Park (Chicago, Illinois)

Rohkesti emotsioone ja jäädvustusi saime tänu Ameerika autodele!

Pidulik tunne pärast esimest võitu!

Spordisaalide ajad on tihedalt broneeritud, seega tegime venitusharjutusi värskes õhus.

Roscoe Migliore ja Kalev Palo.

Aafrikat avastamas

Suvekuumus on nagu Aafrikas. Juulikuu neljandal kolmapäeval kogunes rahvas Kapera Seltsimajja kuulama, mida teab ja räägib üks Eestimaa tüdruk Aafrikast.

Piusa ääres asuva suvekodu pere on olnud aastaid Vana-Vastseliina raamatukogus agarad lugejad ja kaasalööjad seltsitegevuses. Vanem peretütar Susi Ann Kaljas lõpetas tänavu Miina Härma Gümnaasiumi. Eelmisel aastal aprillis 11.klassi õpilasena sõitis Susi Ann õppereisile Ghanasse, Kongo külla. See oli auhind 2016. aasta detsembris MTÜ Mondo arengukoostööteemalise esseekonkursi võitjale. Susi Ann kirjutas teemal „Innovatsioonid, mis päästavad maailma" ja saavutas 34 töö hulgas esikoha.

Poolteist nädalat Ghanas andis palju uusi teadmisi, õpetas võrdlema erinevas kliimas erineva arengutasemega elu. Võib öelda, et kogu elukorraldus on täiesti teistsugune Eestimaast. See oli teoreetiliselt enne ju teada. Oma silmaga nähtu annab parema arusaamise, aitab mõista sügavamalt. Kombed, toit, riietus, kõik on teistsugune. Mõned näited reisil nähtust ja ettekandja poolt huvitavalt ja kaasahaaravalt edasi antust.

Kongos tassitakse kõike pea peal, isegi madratseid. Seda oskust harjutatakse juba väiksest peale. Polnud tarvis hirmu tunda, et midagi kaotsi läheb. Seal on komme, et mujalt saabunul peab olema kohalik nimi. Ka Susi Ann sai endale sealse nime. Susi Ann tutvus koolieluga, andis lastele inglise keele tundi. Lastel on enne kooli algust hommikuti rivistus. Kooliruumid on väikesed, õpitakse väga kitsastes tingimustes, ei jätku laudu. Tunnis õpetatakse inglise keeles. Susi Ann rääkis sealsetele lastele, missugune on Eestimaa, näitas fotosid oma perest. Eestit seal teati. Eestiga on koostöö, meile tuuakse sealt sheavõid ja -õli, mida valmistatakse samanimelistest pähklitest. Veel tuuakse meile sealseid korve.

Muide, ka Ghanas on internet, kasutatakse nutitelefoni, nii et sidemed maailmaga on olemas. Kuigi ollakse vaesed ja meie mõistes elatakse väga kehvades tingimustes, on sealsed inimesed õnnelikud. Võimalus töötada muudab inimesed õnnelikuks. Võiksime seda ghanalastelt õppida. See oli meile kõigile väga õpetlik õhtupoolik. Saime teada hoopis erinevast elust, võimalustest ning ka võimaluste puudumisest, millega puutuvad kokku erinevate maade rahvad. Lahkudes võeti lugemiseks kaasa Aafrikast kirjutatud raamatuid raamatukogu poolt välja pandud näituselt. Susi Ann, edu Sulle edasistes õpingutes!

TIIU PIHLA
Vana-Vastseliina raamatukogu juhataja

Susi Ann Kongo külakoolis tundi andmas. Foto: Erakogu

Marid tutvusid Tšehhi folkloorikultuuriga

Sulbi naisrahvatantsurühm MARI osales 17.-21. juunil Praha folklooripäevadel. Vaatamata palavatele päevadele oli meeleolu ülev. Kohtuti erinevate rahvakultuurikollektiividega mitmelt poolt maailmast, saadi osa meeleolukatest kontsertidest ja tantsuetendustest. Tutvuti Praha vaatamisväärsustega. Tänu Võru Vallavalitsuse toetusele sai meie traditsiooniline suvereis teoks.

MAARIKA ROSENBERG
Sulbi naisrahvatantsurühma MARI juhendaja

Praha tänaval. Foto: Kristelle Terve

Marid laval. Foto: Maarika Rosenberg

Jaanilaupäeva tantsud

Tantsuhoos Tallinnas. Foto: Kersti Vill

Jaanilaupäeval, 23. juunil oli Osula SR ja Tsuua Sulatsõl võimalus osa võtta Tallinnas Viimsi Vabaõhumuuseumis toimunud jaanipäevast „Ärkamisajast ärkamisajani". Kõik algas sellest, kui mulle ühel veebruarikuu õhtul helistati ning küsiti, kas tahaksime minna pealinna Võrumaad esindama. Tantsijad ei mõelnud kaua ning jaatav vastus tuli kiiresti.

Paraku ei olnud see niisama, et läheme kohale ja teeme kolm tantsu. Kui algselt plaanisime kava pikkuseks 30 minutit, siis korraldajaga suheldes paluti võimalusel esineda järjest 45 minutit. Võtsime Osula segarühma kampa ja asusime tantse kokku panema ja harjutama. Lõpuks oli nii, et Tsuua Sulatsõst sõitis Tallinnasse kaheksa paari ja Osula segarühmas neli (kokku 24 tantsijat). Meeldiv oli see, et kaasa sai võtta ka pereliikmed, et jaanipäeva ikka korralikult nautida.

Esinemine läks igati korda ja vaatajaid oli palju. Enamus nendest olid välismaalased, kes tulid osa saama Eesti jaanipäeva kommetest ja tavadest. Rahvariietes tantsijad olid muidugi väga populaarsed ning nendega taheti pidevalt pilti teha.

Kui esinemine läbi, said tantsijad ka ise pidustustest osa võtta ja muuseumi territooriumil ringi käia. Ansambleid oli mitmeid ja vaadata ja kuulata oli nii mõndagi. Lisaks Kukerpillidele astusid üles veel Jäääär, Ultima Thule ja teised. Kohe öösel tagasi Võrumaale sõidetud, vaid öö saadeti mööda Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi ruumides. Teekond koju võeti ette alles järgmisel hommikul.

KERSTI VILL
Osula SR ja Tsuua Sulatsõl rahvatantsurühmade juhendaja

Samal ajal Vastseliinas: Vastseliina rahvatants 80. Foto: Ago Ruus

Malevasuved koguvad populaarsust

Võru vallas toimus toimus 25. juunist 5. augustini neli noortemalevat, millest kahes ka ööbiti. Malevates osales kokku 34 noort ja kaks rühmajuhti. Kui varasemalt on Võru valla piirkonna malevaid korraldanud Võru Noortekeskus, sai sel korral korraldusliku poolega aidata Vastseliina Noortkeskus. Malevaid rahastati olenevalt projektist kas Hasartmängumaksu toetusest või Euroopa Sotsiaalfondist. Rahastustingimused määratlesid ka malevate korraldusliku poole.

Mida noored tegid?

Noorte töökohustuste hulka kuulus põldude rohimine, suvikõrvitsate korjamine, linnapildis erinevate objektide (sildade, bussipeatuse pinkide) värvimine ning staadionite ja hoonete ümbruste korrastamine. Võru valla ühismaleva muutis kindlasti eriliseks see, et noored osalesid vabatahtlikena Võru tantsufestivalil ja lastefestivalil. Neil oli valmisolek olla abikäeks seal, kus oli vajadust. Võru valla noortemalevate tööandjateks olid Võru Linnavalitsus, Võru Vallavalitsus, Jaagumäe OÜ ja Piusa SA.

Pärast tööd oli noortele organiseeritud erineva aktiivsustasemega tegevusi: matk grilliõhtuga, *rafting*, fotojaht, laagriolümpia. Muidugi ei puudunud malevatest malevapulm. Samuti külastasid noored puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskust Tsenter ning said uusi teadmisi Rajaleidja ja Töötukassa koolitustelt. Eriliseks muutis maleva see, et sellel aastal osalesid ka Kohtla-Järve noored, kes olid siinsetesse peredesse elama tulnud eesti keele oskuse lihvimiseks.

Kindlasti õpetas malev noortele kõike, mis on töötamisega seotud. Noored õppisid tööle kandideerimise protsessi: kuidas koostada CV-d ja motivatsioonikirja, samuti suhtlemisoskust töövestlusel. Malev aitas kokku tuua erinevate piirkondade noori. Eriti oluline on see nüüd, kus omavalitsused suuremad ning noored ei tunne üksteist. Noortemaleva toimumist rahastati haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine" kirjeldatud tegevuste raames.

Põllutööl. Foto: Erakogu

MERLIS PAJUSTIK
Vastseliina Noortekeskuse juhataja

Toimetused Orava koolis

Spring Celebration

Viimase kolme õppeaasta jooksul toimus Orava Koolis programmi Erasmus+ toel rahvusvaheline koolide koostööprojekt „Spring Celebration". Selle aja jooksul tegid õpetajad ja õpilased koostööd Portugali, Hispaania, Itaalia ja Slovakkia koolide õpetajatega ning õpetajatel oli võimalus ka külastada partnerriikide koole. Projekti peateema oli keskkonnahoid. Selle raames toimus palju erinevaid sündmusi: õppekäigud, prügi sorteerimise õppimine, sportlikult lõbusad olümpiamängud, koguti patareisid, valmistati käsitöökaarte ja rahvuslikke sööke, toimus taaskasutuse ja looduslikust materjalist tehtud kunsti näitus, kuuseokstest skulptuuride tegemine, perepäev ning veel palju teisi üritusi. Nende tegevuste üheks eesmärgiks oli ainete lõimimine, mis sai suurepäraselt täidetud. Lisaks sellele oli läbivaks teemaks keskkonnaharidus ja –teadlikkus (mõistlik tarbimine, taaskasutus), millele tuginesid kõik projekti raames toimunud sündmused. Projekti toel on kool soetanud erinevaid vahendeid (näiteks osa tahvelarvutitest), mida kasutame aktiivselt ka projektivälistes tegevustes edaspidigi. Väga oluline oli kogu projekti vältel koostöö - nii riikidevaheline, koolisisene kui ka kogukonnapõhine. Projektipartnereid võõrustasime Eestis eelmise aasta maikuus. Projektiga seotud tegevusi kajastab koduleht: spring-celebration.edupage.org. Täname kõiki, kes leidsid aega ja võimalust meiega koos tegutseda, sellest rõõmu tunda ning meid toetada ettevõtmiste organiseerimisel.

KAIRE HAKK, KATRIN KADASTIK
Orava Kooli õpetajad

Pärimuskultuuri laager

29. juunist 2. juulini toimus Orava koolis rahvusvaheline laste folkloorilaager, mille tulemusel valmis eesti ja udmurdi mardisandikombestikul põhinev folkloorne teatrietendus. Laagri korraldamisel kutsuti kampa Orava kooli folkloorirühma Käopojad õpetaja Maaja Glaser. Laagri teemaks valiti maskeerimine ja sanditamiskombestik eesmärgiga panna laagris õpitud lauludest, tantsudest, pillilugudest ja kombestiku elementidest kokku teatraalne lavastus, mis põhineb eesti ning udmurdi mardisandikombestikul.

Laagris osales Orava koolist 8 õpilast, Kohtla-Järve Järve gümnaasiumist 4 ning Iževski kunstide koolist 8 õpilast. Laagrilised said õpiväljunditena anda kaks kontserti Võrumaal: 1. juulil Piusa külastuskeskuses ja 2. juulil Suure Muna kohvikus. Lisaks Piusale ja Suurele Munamäele tutvuti veel Obinitsa muuseumiga, hõbesepp Evar Riitsaarega, Obinitsa Galeriiga, Võru linna ning Võru instituudiga. Suur tänu Orava koolile, õpetaja Maaja Glaserile, Piusa Külastuskeskusele, Suure Muna kohvikule. Laagri toimumist toetasid Hõimurahvaste Programm ja Eesti Kultuurkapitali Võrumaa Ekspertgrupp, samuti Kohtla-Järve Linnavalitsus.

KATI TAAL
Rahvakultuuri Keskuse Põlvamaa rahvakultuurispetsialist

Noored arvamusliidriteks

Viimase kahe aasta jooksul on Puiga ja Parksepa koolides toimunud Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest rahastatud tegevuste kaudu arvamusliidrite arenguprogrammi elluviimine. Nüüdseks on aeg vaadata tagasi ja võtta kokku tulemused.

Mis asi on õieti arvamusliidrite arenguprogramm? Tegemist on projektipõhise ettevõtmisega, mille raames toetatakse noori koolituste, kohtumiste, õpitubade kaudu nii koolides kui noortekeskustes oma ideede elluviimisel. Õpetatakse projektide kirjutamist, meeskondades töötamist. Tegusate ja motiveeritud meeskondade ideid ka rahastatakse, pakkudes võimalust ja kogemusi oma ideed päriselt ellu viia. Puiga ja Parksepa koolides toimusid kohtumised klassidega, mille raames sündisid ideed ühisteks ettevõtmisteks. Üheskoos juhendamise tuge saades koostati projektitaotlused. Puiga ja Parksepa koolist sündis kahe aasta jooksul kokku seitse projekti, mille eestvedajateks ja elluviijateks olid noored ise.

"Foto avardab maailma"

Selle Parksepa Keskkooli projekti koostas Keiu Kinna, õpilasomavalitsuse esindaja. Projekti eesmärk oli arendada noorte loovust, vähendada pinget ja stressi, mis tuleneb igapäevasest koolikohustuse täitmisest ehk õppimisest. Samuti soovisime projekti kaudu suurendada klasside ühtsustunnet ja koostöövõimet ning elavdada koolielu, ärgitada vähemaktiivseid noori aktiivsemalt koolielus kaasa lööma ning sellega õpikeskkonda mitmekesisemaks muutma. Selleks võttis Parksepa Keskkooli õpilasesindus koos vilistlasega ette toreda tegevuse - toimus kogu kooli fotosessioon. Pildile said klassid ja õpetajad ning koolitöötajad. Fotograafiks oli kooli vilistlane Siret Bugajev, kes õpib Tartu Kõrgemas Kunstikoolis fotograafiat ja kes oli nõus hea meelega meie ettevõtmises kaasa lööma. Selleks, et töö lõpptulemus saaks võimalikult edukas ja lahe, kaasas ta projekti oma kursusekaaslase Taavi Kivisilla. Aprilli keskpaigas ja mai alguses pärast vaheaega toimusidki edukad sessioonid. Lõpptulemust ootasime põnevusega. Huvijuht teavitas projektist õpetajaid ja kooli personali ning palus neil idee leida, kuidas pildil ennast jäädvustada. Projekti tulemuseks on fotodest valmiv näitus
.

"Kunstiteraapia Parksepa Koolis"

Parksepa Keskkooli projekti koostas ja viis ellu Sofia Danilova. Projekti raames toimusid kunstiteraapia tunnid Parksepa Keskkoolis. Tegevuse raames tutvustati õpetajatele ja õpilastele kunstiteraapiat kui üht võimalust eneseväljenduseks ja eneseanalüüsiks. Selle projekti tegevusi viis läbi Sofia Danilova ja kunstiõpetaja Merit Süving. Tegevuse käigus tegeleti nii grupi kui ka individuaalse kunstiteraapiaga, kasutati erinevaid tehnikaid ja ülesandeid (näiteks üks ülesanne oli joonistada oma sisemaailma abstraktsionismi stiilis, kasutades ainult värve ja käsi). Osalenud noored olid läbiviijate hinnangul väga aktiivsed ja huvitatud.

"Õppeekskursioon Riiga"

Puiga Põhikooli projekt oli suunatud 7. klassi tüdrukutele, koostajaks Merily Jakovets. Projekti peamine eesmärk oli suurendada klassi ühtekuuluvustunnet ja parandada omavahelist suhtlust. Projekti raames korraldasime väljasõidu Riiga. Teel külastasime Sigulda Tarzani seiklusparki. Projektis osales 24 õpilast ja kolm saatjat. Tegemist oli tegevusega, kus õppisime õpetajate ja instruktorite suunamisel toime tulema. Koos otsisime lahendusi erinevatele olukordadele ning tegime ennetustööd erinevate riskide maandamiseks liikluses, võõras keskkonnas, elus. Projekti käigus laiendasime oma silmaringi, õppisime tundma iseennast ning klassikaaslasi, tugevdasime ühtekuuluvustunnet, arendasime organiseerimisvõimet ning suhtlemisoskust.

„Fotoboks paneb suhtlema!"

Selle Parksepa Keskkooli projekti koostasid Jane Ermel ja Kadi Kuus. 17. veebruaril 2018 toimus Parksepa Keskkoolis Võrumaa gümnasistide retrohõnguline talveball. Lisaks erinevatele eesmärkidele, mida balli korraldamisega soovisime saavutada, oli üheks aktiivsesse suhtlusesse võimalikult paljude noorte kaasamine. Selleks koostasime projektitaotluse „Fotoboks paneb suhtlema!" ja saadud toetuse eest rentisime fotoboksi, mis aitas ellu viia lõbusat mängulist võistlust nimega FOTOBINGO. Tegevuse vältel pidid noored võtma kausist üheksa erinevat ülesannet, viimastele tuginedes valima seltskonnast inimesed ja nendega fotoboksis pilti tegema. Võistlus tagas aktiivse suhtluse erinevate noorte vahel ning aitas luua uusi kontakte.

"Pika liuga tervise poole!"

Projekti koostasid Puiga Põhikooli 6. klassi õpilased, kes käisid 13. veebruaril Kuutsemäel mäesuusatamist õppimas. Projekti raames korraldasime suusakoolitunni algajatele. Eesmärk oli kaasata vähemaktiivseid ning neid, kes nutiseadmetes tavaliselt palju aega veedavad. Projekt laiendas noorte silmaringi, suunates neid rohkem õues tegutsema ning koos toimetamist nautima.

„Hüppa vormi!"

Puiga Põhikooli projekti sihtrühmaks olid 6. klassi õpilased, taotluse koostas Reio Ermel. Noori ajendas projekti kirjutama probleem, milleks on vähene füüsiline liikumine. Palju ollakse arvutis ja nutitelefonides, mis muudab õpilased sageli negatiivseks ja loiuks. Omavahel ei suhelda ning ollakse passiivsed. Väheneb osalemine klassi- ja kooli üritustel. Jäädakse elukaugeks. Projekti eesmärk oli, et Puiga Põhikooli 6. klassi õpilased näeksid rohkem võimalusi vaba aja veetmiseks sportlike tegevuste läbi, tunneksid rohkem rõõmu koos tegutsemisest ühtse meeskonnana, mõistaksid aktiivse elustiili väärtust ja teaksid erinevaid aktiivseid vabaajaveetmise võimalusi. Projekti raames toimus väljasõit Tartu Batuudikeskusesse ja piknik Vähkjärve lõkkeplatsil.

„Õpilasomavalitsuse motivatsioonikoolitus"

Selle Parksepa Keskkooli projekti koostas Keiu Kinna, õpilasomavalitsuse esindaja. Projekti raames külastasid õpilasomavalitsuse liikmed Võru maakonnas asuvaid noortekeskusi (Lasva, Rõuge ja Vastseliina). Nii uued kui ka endised õpilasesinduse liikmed said uusi tutvusi, kogemusi ja ringkäik avardas silmaringi. Õpilased said juurde motivatsiooni tegeleda õpilasesinduse tööga ja oskusi ning julgust suhelda uute inimestega. Samuti soetati projekti raames õpilaste tarbeks lauamänge. Mängud on õpilasesinduse ettepanekul lastele kasutamiseks raamatukogus, kus nad vahetundides mängida saavad. Samuti saavad klassijuhatajad ja teised õpetajad laenutada mänge oma tundide tarbeks.

Sündis hulk põnevaid ideid, mille noored ellu viisid: ise kirjutades, ise väljamõeldes ja ise vastutades! Tõsi – õpetajate tugi ja hea sõna kõrval saatjaks. Tänud noortele, kes on arvamusliidrite programmis osalenud ning toetavatele õpetajatele, kes on noori toetanud. Tegevusi rahastas Võru Vallavalitsus Euroopa Liidu Sotsiaalfondi ja riikliku struktuuritoetuse vahenditest.

MAI TIMMI
projektiõppe korraldaja ja tegevuste koordinaator

Kuutsemäel. Foto: Erakogu

Suveseminar Valgas

Maaraamatukogudesektsiooni 27. suveseminaril osalesid Võru vallast Osula, Lasva, Tsolgo ja Orava raamatukogude direktorid. Seminari kava kohaselt tõotasid tulla põnevad ja harivad päevad. Kolmest erinevast loengust jäi enim meelde Marju Lauristini loeng „Kas raamatute aeg on möödas?". Loeng oli mõtlemapanev ja kaasahaarav ning tekitas elavat diskussiooni.

Valgamaal olles ei saa külastamata jätta Lätimaad. Valga kolleegid olid meile korraldanud kohtumise Lugaži raamatukogus ja Valka koduloomuusemis. Üllemäel toimus retk kultuuriloolistel radadel Enno Tanilase juhatusel na saime tutvuda raamatukogu uute avarate ruumidega. Tore kui Eestimaal omavalitsused ka raamatukogusid remondivad ja uuendavad.

Valgas külastasime nn sõjamuuseumi, mis oli mitmekülgne, eksponaatideks ei olnud vaid tankid-püssid. Vahva oli ka simulatsioonlend helikopteriga Valga kohal. Valgamaa korraldajad olid hoolitsenud ka meelelahutuslikuma poole eest: Hargla maakultuurimaja näitering toreda etendusega; folklooriansambel „Koidu tähed" oma laulude ja mängudega ning lustliku mälumänguga. Meie valla võistkond sai auväärse teise koha. Igalt seminarilt saab alati midagi kasulikku oma tööks, silmaringi avardamiseks ja vaimseks arenguks. Olulise osa annavad omavahelised arutelud. Seminaridel osalemine on vajalik juba eelkõige selleks, et enamasti üksi töötav maaraamatukoguhoidja saaks viibida kolleegide keskel.

TEA KALLASTE
Lasva Raamatukogu juhataja

Lust lugemisest

September ei alusta tööd mitte ainult koolid ja lasteaiad, vaid uue hoo saavad sisse ka mitmed huviringid. Paljude lastevanemate ja laste rõõmuks alustavad oma tegevust ka Lugemislusti lugemisringid erinevates Võru valla lasteaedades. Lugemisringi tegevusi viib läbi Ele Paju, kes on omandanud Tallinna Ülikoolis alushariduse pedagoogika eriala, täiendanud end eripedagoogikas ning töötanud üheksa aastat rühmaõpetajana Väimela lasteaias.

Tihti on sedasi, et tahame oma elus alustada millegi uuega, kuna eelnev on end ammendanud. Minul jällegi vastupidi – pärast elus toimunud murrangut, igatsesin tööd lastega oma ellu tagasi. Kogemused antud valdkonnas olid olemas ning võtsin vastu õe (kliiniline logopeed Lea Kübar) pakkumise luua huvikool, mille tegevuse kaudu saab mänguliselt õpetada lapsi lugema. Juba esimene lugemisringi hooaeg kinnitas, et mulle endiselt väga meeldib tegutseda lastega, see on mu elu ja kirg.

Sellel õppeaastal jätkame ringidega Väimela, Parksepa ning Puiga lasteaedades, kuid oleme valmis alustama ka uute gruppidega valla teistes lasteaedades. Ringid toimuvad 5–6 ja 6–7-aastaste laste gruppides. Nooremas vanusegrupis näen võimalust nendele lastele, kellel on huvi tähtede ja üldisemalt lugemise vastu. Selles rühmas tegeleme suures osas veel lugemisoskuse eelduste kujundamisega, aga olenevalt rühma võimekusest hakkame mängude kaudu lugema ka sõnu kokku. Vanemas grupis saab huviringi tegevus toetada lapse kooliks ettevalmistamist. Ideaalis oleks 6-8 last, kuid reaalsuses sõltub see antud lasteaias registreerunud laste arvust ning gruppideks loomise võimalustest. Kogu õppetegevuseks oleme koostanud õppekava, mille põhjal teeme terveks õppeaastaks eraldi tegevuskava kahele vanusegrupile. Konkreetse tegevuse planeerimisel on oluline just antud rühmas olevad lapsed, nende tase, huvid ja rühma olemus. Kasutame Eesti Lugemisühingu poolt loodud lugemismänge, kuid oleme koos õe Leaga loonud mitmeid mänge püstitatud õpieesmärkide saavutamiseks. Kuigi lugemisringi nimi viitab lugemisele, siis raamatute ettelugemist meie tegevustes ei toimu.

Senine kogemus lugemisringi õpetajana kinnitab, et see on vajalik tegevus. Oleme ideega sütitanud ka lasteaedade juhtkonnad ning seejärel lapsevanemad. Meie eesmärk on läbi mängulise tegevuse aidata lastel õppida tundma tähti, kuulma häälikuid ning sealt edasi juba rõõmsalt lugema. Grupiga liitunud lapsed on tulnud erinevatel motiividel: on neid, kes tahavad osaleda huviringis, on neid, keda julgustab lasteaia personal, sest näeb meie tööd abivahendina lapse arenemisel. Meie võti on mõnusas väikses grupis põnevate mängude kaudu ja üksteise võidu saada paremaks lugejaks.

Meenub üks poiss, kes teatas pärast esimest tegevust, et temale sellised mängud ei meeldi, sest kodus mängib ta teistsuguseid mänge. See poiss tuli ikka ja jälle tagasi ning temast on senini saanud minu tegevuse kõige suurem eduelamus. Algaval õppeaastal alustab ta edukalt kooliteed. Keskkonnal on suurem mõju kui me oskame seda arvata. Lugemisringi keskkond soodustab lugemisega sõbraks saamist. Kui sul on huvi algavate gruppide kohta või soovid end õpetajana proovile panna, võta julgelt ühendust lugemislust@gmail.com.

ELE PAJU
MTÜ Lugemislust

JUUBILAR: Lembit Kaldamäe 90

Foto: Ago Ruus

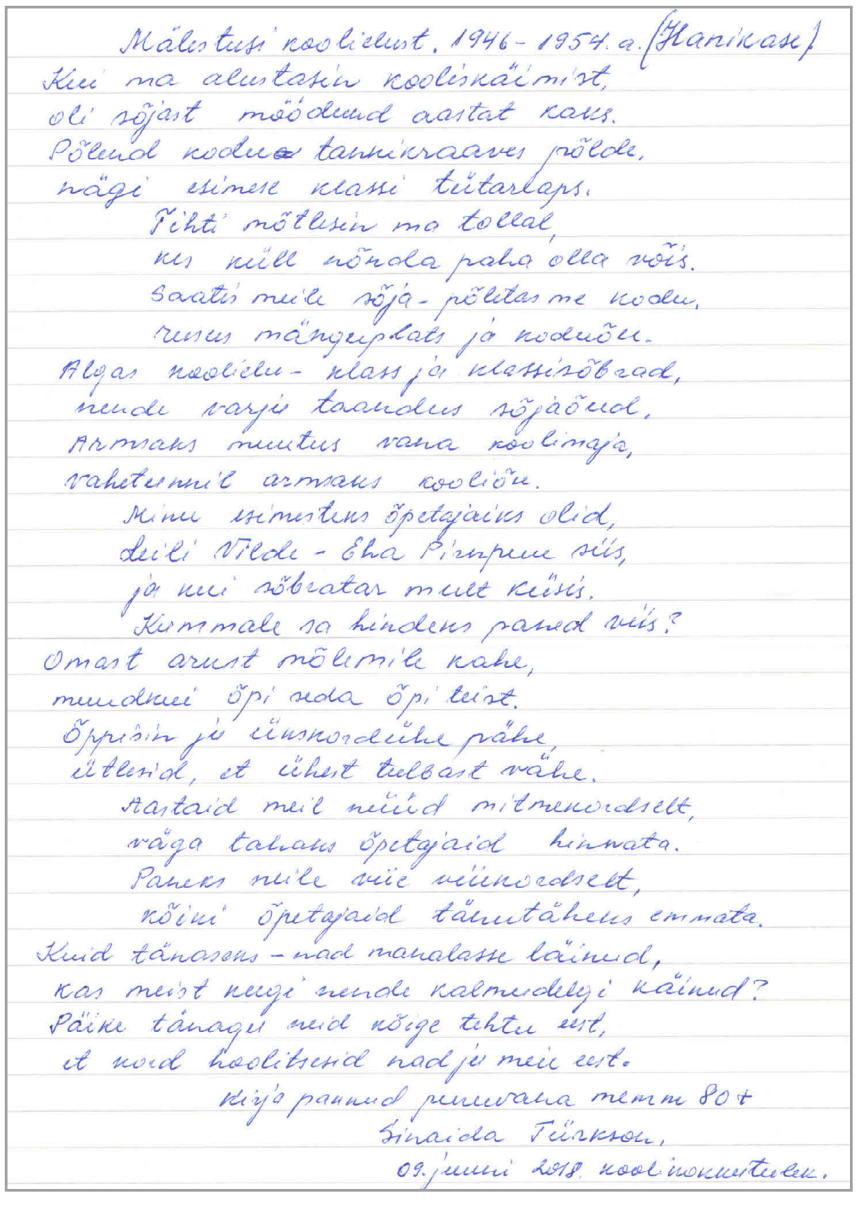
"Algab kodumaa sealt, kus on kodu. Kodu väravast algab ju ta. Algab kodumaa sealt, kus on ema. Kodusoojuse looja on ta."

Need sõnad on kirjutanud Lembit Kaldamäe ja nendele sõnadele ka viisi loonud. Lembit Kaldamäe sündis 18. augustil 1928. aastal Võrumaal Vastseliina vallas Hirsi külas (hiljem Misso vald). 1937. aastal ostis isa Vastseliina Asunduses (nüüd Vana-Vastseliina) pool „Uus Veskist". Aastatel 1937–1943 õppis Lembit Asunduse Algkoolis, sügisel asus õppima Petseri Gümnaasiumi. Oli juba sõjaaeg. Koolihoone anti Saksa sõjaväele.ja kool lõpetas tegevuse. 1944. aasta sügisel asus noormees õppima Vastseliinas 7. klassi ja 1945. aasta sügisel Võru Keskkooli 8. klassi, kooli lõpetas 1949. aastal. Samal aastal asus tööle Kapera koolis inglise ja vene keele ning laulmise õpetajana. Tartu Õpetajate Instituudis õppides omandas 7-klassilise kooli bioloogia, geograafia ja keemia õpetaja kutse.

1950. aastal sai temast Kapera kooli juhataja. Aastatel 1951–1962 oli Kaldamäe Tsiistre kooli direktor, seejärel ühe aasta Vastseliina Keskkooli õppeala juhataja. Tallinna Pedagoogilises koolis omandas aastatel 1953–1957 bioloogia ja keemia õpetaja kutse. Õpetajatee katkes Luhamaa 8-klassilise kooli õpetajana 1966. aastal tervislikel põhjustel. Hiljem töötas Lembit Kaldamäe 16 aastat autojuhina Võru autobaasis, seejärel Võru sovhoosis ja kolhoosis kuni 1992. aastani. Pensionärina töötas ta Kaitseväe Lahingukoolis.

Lembit Kaldamäe on kirjutanud üle 200 laulu. Laulud on tulnud põhiliselt autoroolis olles. Tema laule on esitatud paljudes Eestimaa paikades ja need on jõudnud isegi Ameerikasse. Laul „Jutustus Haanjamaast" on Võru meeskoori esituses kõlanud Estonia kontserdisaalis, kus Võru meeskoor saavutas konkursil esimese koha. Ta on laulnud Kolepi segakooris, Võru meeskooris, Võru Sõjameeste Ühenduse ansamblis. Õpetaja-laulumeister on ehitus- ja tehnikahuviline, ta on hobi korras ehitanud mini-tuuleelektrijaama, uurinud energiavälju looduses ja kirikute ümber. Hobiks on veel pildistamine. Kaunitest loodusvaadetest on kujundanud näituseid. Laulud kodust ja loodusfotod on jõudnud kuulajate-vaatajate südamesse. Oma südamlike lauludega on Lembit Kaldamäe liigutanud kuulajate tundemeeli paljudel Kapera kodukandipäevadel ja Vana-Vastseliina raamatukogus oma lapsepõlvekandi rahval. **Õnnitleme Lembit Kaldamäed juubeli puhul!**

TIIU PIHLA
Vana-Vastseliina Raamatukogu,
Vana-Vastseliina
Raamatukogu Seltsi ja
Kapera Kandi Ühingu nimel

Mälestusi koolielust, 1946–1954. a. (Klanikase)
Kui ma alustasin kooliskäimist,
oli sõjast möödunud aastat kaks.
Põlund kodus tammikraaves põlde,
nägi esimese klassi tuttarlaps.
Tihti mõtlesin ma tollal,
kes küll nõnda palju olla võis.
Saatis meile sõja-põlitas me kodu,
rusus mänguplats ja kodutõu.
Algas koolielu – klass ja klassiõbrad,
mindi varju taandus sõjaõud.
Armsaks muutus vana koolimaja,
vahetesmiil armsaks koolitõu.
Minu esimeses õpetajaiks olid,
Leili Vilde – õha Pimpum siis,
ja nii sõbratar meilt küsis.
Kummale sa hindeks paned viis?
Omast arust mõlemile kahe,
mundkui õpi seda õpi teist.
Õppisin ja ümmardelihe päha,
ütlesid, et ühest tulbast väha.
Aastaid meil nüüd mitmekordselt,
väga tahaks õpetajaid kiinwata.
Paneks meile siis viinordselt,
kõiki õpetajaid täänutähenes emmata.
Kuid tänasens – nad manalasse läinud,
kas meist keegi nendele kalmudelgi käinud?
Päike tänagi meid kõige tehtu eest,
et nood koolitseid nad jo meie est.
Kirjo pannud perenaine memm 80+
Sinaida Türkson,
09. juuni 2018. koolimuuseumis.

70
MARET LEPSON
ALLI KREEVALD
VIKTOR JUKS
SIIRI MÖLDER
PEEP RAUK
HEINO RIMM
VAINO TEPASKENT
KALLE KREEVALD
RIINA JÄRVPÕLD
OLEV TIISLER
MART LEIS
AINO KINSI
RAINO TÄHT
AGO LIIV
JUTA PAULUS

75
AADO IHER
ENDEL RAUBA
AKSEL LÕIV
ENNO ORR
HELE LOKK
REIN LEPSOO

80
NIINA KIKERMAN
VIIVE JÜRGENS
VILMA HÕIM
ALLI KAUKSI
KALJU VORMS
LEO KALLASTE
MARIA PEIBONEN
ILVI ZUKKER
LEA KINSIVER
ENNU KIVEST
EVE OJAOTS
PAUL PALM
LUULE-AGATE
MIRONOVA
LEO PALLO
AVO HIRV
KOIDULA LIIVAMÄGI
LEHTE MELTSOV

85
ELENA TELYUCHENKO
HEINO KENDER
LUULE MELTS
LEA NIKLUS
HELLA LILLOVEER
HELDUR KIKKAS
HEINO HÄÄL
MARJE VANIK
IVAN MATETSKI
AKSEL KALLAS
ILMA PLOOMSAAR
KALJU KÕIV
ILMAR PEEDOSAAR

90
AINO IVANDI
LUULE VEIBRI
HERTA RAAG
VALENTINA
KREBETSK
LEMBIT KALDAMÄE
ROSILDA PÕLDSEPP
LEIDA REHKLI
LEIDA SIKK

91
MILDA KÕVA
VOLDEMAR ZAHKNA
EETLA OHAKAS
LÜSSI TRUIJA

92
ILME EELSAAR
LEMBI LOOSU
ELSA LEIS

94
EVI SÕUKAND

95
SELMA SÕRMUS
AINO PANT
LINDA TIGASSON

96
GERHARD EINLA
HILJA MÄGI

98
HERMILDE RAUDPUU

*Kui Te ei soovi õnnitlevate seas enda nime näha, teatage sellest 782 1576 või anne.trumm@voruvald.ee.

Helve Lübeck
29.09.1932-02.06.2018

Erna Kumm
18.01.1922-18.06.2018

Albert Järg
22.05.1930-22.06.2018

Väino Muld
09.02.1940-23.06.2018

Koidula Tamm
18.09.1929-26.06.2018

Ivar Org
14.05.1965-25.06.2018

Henn Sing
11.02.1942-02.07.2018

Heino Urbanik
08.06.1957-03.07.2018

Omar Vähi
10.12.1952-10.07.2018

Alma Liba
22.06.1922-11.07.2018

Eve Pill
12.10.1947-12.07.2018

Einar Sonne
20.05.1953-12.07.2018

Peeter Parisson
07.09.1958-16.07.2018

Linda-Vilhelmine Lätt
19.09.1925-31.07.2018

Kaastunne juunis ja juulis lahkunute lähedastele!

Võrumaa Arenduskeskus kutsub kõiki Võru maakonna elanikke ja siinse piirkonnaga seotud inimesi jagama oma häid mõtteid, et uus maakonna arengustrateegia oleks kantud just nende inimeste ideedest!

Vasta paarile küsimusele (pöördel) ning võid võita mitmeid vahvaid auhindu!

Oma vastuseid saab anda kuni 16. augustini.

Välja lõigatud ja täidetud sedelit ootame tagasi:
Võrumaa Arenduskeskusesse (Jüri 12, Võru) või
Võru Vallavalitsusse (Võrumõisa 4a, Võru).

VANA PILT JUTUSTAB: Veesuusatamine Kirikumäel

Tänavu on küll iga lugeja vähemalt korra sattunud veekogu äärde– parimat suve veerõõmude nautimiseks ei oska tahtagi. Otsisin ka vana pildi rubriiki midagi päevakohast, kuigi jah – seda küll hilisemast minevikust.

Vastseliina lähedal Kirikumäe järvel hakati aktiivsemalt veespordiga tegelema 60ndate aastate alguses. Seda tänu eriti väga energilisele ja pühendunud entusiastile Roland Oleskile, kes töötas sellal Vastseliina sovhoosis autojuhina. Tänu majandi igakülgsele abile ehitati majandi töökojas valmis korralik mootorpaat, mis jaksas vedada inimest veesuuskadel (selleks kasutati paadis sõiduauto Moskvitš mootorit), muretseti vastav varustus, ehitati välja järveäärne puhkekompleks. Kõik toimus ühiskondlikus korras ja pärast päevatööd, abiks ka kohaliku kooli vanemate klasside õpilased. Peagi hakati siinmail korraldama veesuusatamise võistlusi nii slaalomis kui ka suusahüpetes (selleks oli ehitatud järvele trampliin).

Parimad järvepinnal liuglejad olid sovhoosi peaenergeetik Karl Ojamets, koolipoiss Lembit Põder, võimlemisõpetaja Sulev Luht ja muidugi kõige eestvedaja ning organiseerija Roland Olesk ise koos poja Jukuga. Sovhoosi osakondade vahelisestel võistlustel oli veesuuskadel stardis juba üle mitmekümne võistleja. Kunagised üle vabariigi kuulsad vastseliinlaste suusaporditraditsioonid jätkusid nüüd märjal rajal!

AGO RUUS
rubriigi toimetaja
agoruus@gmail.com, 505 6691

Slalomistide tandem Kirikumäe järvel. Foto: Erakogu

Naised ETTEVÕTLUSES

MTÜ BPW Estonia Võru klubi kutsub Sind **inspiratsioonikoolitusele "Kõik on võimalik!"**
8. septembril kell 11.00–15.00
kompetentsikeskusesse TSENTER
(Pärna tee 1, Väimela, Võru vald).

Koolituse eesmärk on anda tuult tiibadesse uutele ja värsketele äriideedele ning julgustada naisi ettevõtlusega alustama. Õpime oskusi tõhusaks suhtlemiseks, kontaktide loomiseks ja oma idee arendamiseks.

Ootame osalema noori tegusaid naisi, kes on oma ettevõtte loomisest unistanud, kuid ei ole seda veel teoks teinud. Ootame ka naisi, kes soovivad oma äri arendada või laiendada.

Koolitusele registreerimine toimub vaid läbi kodulehe **www.bpw-estonia.ee**. Kohtade arv on piiratud! Koolitusel koha kinnitab osalustasu tasumine. Kanna **10 eurot MTÜ BPW Estonia** arveldusarvele **EE301010220123418019** hiljemalt 02.09.2018. Selgitusse märgi "inspiratsioonikoolitus" ning lisa oma nimi.

Koolitajad:

Ester Eomois (BPW Estonia president, EBSi õppejõud)
Signe Ventsel (BPW Estonia Tallinna klubi liige, Brandmoon OÜ)

Videolugude vahendusel jagavad kogemusi Kadri Tuisk (Clanbeat), Pille Lengi (Tilk kosmeetika), Kriss Eglite (New Vintage by Kriss) ja Kriss Soonik–Käärmann. Lisaks osalevad koolitusel edukad naisettevõtjad.

Parim võimalus tulevikuks valmis olla on tulevik ise luua!

THE Coca-Cola FOUNDATION · Estonian Business School Tallinn | Helsinki · Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon Estonian Association of Business and Professional Women

---

ALGAB 2018/2019 ÕPPEAASTA!

AVAAKTUSED KOOLIDES:

Parksepa Keskkoolis 31. augustil kell 9.15
Kääpa Põhikoolis 1. septembril kell 10.00
Osula Põhikoolis 1. septembril kell 10.00
Puiga Põhikoolis 3. septembril kell 9.00
Orava Koolis 3. septembril kell 9.00
Vastseliina Gümnaasiumis 3. septembril kell 9.00
Pikakannu Koolis 3. septembril kell 9.30

LÕUNA-EESTI ERIHOOLDUSTEENUSTE KESKUS

Kutse omastehooldajate tugigrupi kohtumisele

Kui sul on kodus lähedane, kes vajab hoolt, sest
- tal esinevad mäluhäired.
- vahel eksleb tuttavas kohas, ei tunne tuttavaid inimesi ega oma asju ära.
- vahel unustab enese eest hoolitsemise, söömise, joomise. Vahel ei saa aru kellaajast.
- vahel esineb süüdistamist ja kurjustamist.
- võib olla diagnoositud Alzheimeri tõbi või muul põhjusel dementsussündroom

Tugigrupi kohtumised toimuvad

21.08.2018 kell 16.00
09.10.2018 kell 16.00
27.11.2018 kell 16.00

Võru linn, Jüri tn 27 -II korrus
sissepääs Liiva tn poolsest uksest

Räägime dementsusest kui psüühika häirumise seisundist. Räägime kogemustest, mida toob kaasa elu dementsusega. Jagame soovitusi, kuidas teadlikumalt suhelda, kuidas ennast säästa. Kuidas paremini mõista dementsusega inimest ja kuidas vajalikku tervishoiu või hoolekande abi leida.

Rohkem informatsiooni agnes.nirk@ehtk.ee või telefonil 515 6103.

Võru valla 2018-2030 arengukava eelnõu ja Võru valla 2018-2022 eelarvestrateegia eelnõu avalikustamine

Võru Vallavolikogu 14.03.2018 otsusega nr 49 algatati Võru valla arengukava 2018-2030 koostamine. Arengukava ja eelarvestrateegia avalikustamine toimub 14.-31. august 2018 Võru valla kodulehel www.voruvald.ee/arengukavad.

Arengukava ja eelarvestrateegia avalik arutelu toimub 29. augustil 2018 kell 16.00 Võru Vallavalitsuses, Võrumõisa tee 4a, Võru (II korruse saalis). Võru Vallavalitsus ootab ettepanekuid 31. augustini 2018. Info: Kertu Künnapuu, arendusspetsialist, 782 1371, kertu@voruvald.ee

VÕRU VALD

Võru Vallavalitsusest

Võru Vallavalitsus asub aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn. Ametnike vastuvõtuajad on **tööpäeviti kl 8.00–12.00** ja **13.00–16.30**. Kontakteeruge telefonil 785 1242, e-posti kaudu: vald@voruvald.ee. Koduleht: www.voruvald.ee. FB: www.facebook.com/voruvald.

Võru Valla Teatajast

Lehte koostab, toimetab ja küljendab Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist Lisanna Elm (telefonid 7868 800, 5345 0975). Järgmine leht saabub postkasti septembri keskpaigaks. Artikleid, mida soovite avaldada järgmises lehes, ootame 23. augustiks: lisanna@voruvald.ee.

Tiraaž: 4200 eksemplari.
Trükk: Kroonpress AS, Tartu.
Kohaletoimetamine: Omniva